

Gemeente van onze Heer Jezus Christus

Lezingen: Micha 5: 1-4a en Lucas 1: 57-80 (4e Advent)

Het is voor mij de eerste dienst hier in de Bergkerk. Toch ben ik voor een aantal van u geen onbekende. We mochten elkaar ontmoeten in de Bethelkerk waar ik een aantal jaar aan verbonden was. Mijn naam Nel was daar geen uitzondering, meerdere mensen heette zo. Toch is de naam bijzonder voor me omdat het verbonden is met mensen van het voorgeslacht. Nel is van Neeltje mijn oma en met mijn tweede doopnaam ben ik vernoemd naar mijn tante Lies. Ik voel me daardoor als het ware opgenomen in de geslachten voor me.

En zo zal het met velen van u zijn gegaan. Er werd niet zozeer aan een nieuwe naam gedacht en dat werd al zeker niet op prijs gesteld bij de familie. Men verwachtte ook dat men vernoemd werd. Hoewel dat ook z'n keerzijde had, met dezelfde naam die steeds terugkeerde. Daarbij kiezen mensen ook voor een andere naam om welke redenen dan ook.

Bij de jongere generaties is dat veranderd. Het kind krijgt een nieuwe naam of een naam met een betekenis. Soms zijn het opvallende namen maar het unieke van het kind wordt daardoor benadrukt.

In de tijd van Zacharias en het ontstaan van het Lucasevangelie zien we het omgekeerde gebeuren. In deze Hellenistische periode met de Griekse en Romeinse invloeden was het gebruikelijk geworden om een kind de naam van de vader te geven. Zo werd duidelijk van wie het kind afkomstig was. Maar in de tijd daarvoor en in het O.T. zien we juist dat kinderen meestal een andere naam kregen. Zo werd benadrukt dat er iets nieuws begonnen was.

Elisabeth bracht een zoon ter wereld. Een gebeurtenis vol van vreugde, niet alleen voor de ouders maar ook voor de mensen om hen heen. Buren en verwanten verheugden zich met hen. En als mensen dicht bij elkaar wonen kan het gebeuren dat men zich graag met de gang van zaken bemoeit. Daarbij waren het ook de mensen die zorgden voor de besnijdenis van het kind. Daar de moeder het kind baarde was het gebruikelijk dat de vader de naam van het kind uitsprak. Net zoals bij onze doop de naam of namen van het kind hardop klinken bij het doopvont. Hoe zal het kind genoemd worden voor God en mensen? vragen we dan. En dat wordt dan ook gevraagd: hoe zal het kind genoemd worden? Toch zeker naar zijn vader Zacharias?

Elisabeth noemt de naam van het kind; zij was daar blijkbaar van op de hoogte

gesteld. Want Zacharias kon immers niet spreken. Met stomheid was hij geslagen tijdens de ontmoeting met de engel Gabriël doordat hij de woorden van de engel niet kon geloven. Ongeloof werd gestraft.

De buren en verwanten willen van Zacharias zelf horen wat de naam van het kind moet zijn. Hij schrijft de naam van het kind op een schrijftablet: Johannes is zijn naam. Meteen werd zijn tong losgemaakt en zijn mond geopend. Zijn sprakelooshied maakt plaats voor het spreken. Vervuld met de Geest spreekt hij zijn profetie uit.

Een wonderlijke gebeurtenis. Het lijkt of deze man door de geboorte van zijn zoon, ontdaan is van zijn belemmering om te spreken. We willen het zo graag kunnen begrijpen. En misschien is het niet zo verwonderlijk. Eerst zien en dan geloven zien we ook hier terug. Hoe kon deze oudere man geloven dat hij nog een kind zal ontvangen? Zijn woorden stokten in zijn keel.

Tijdens die ontmoeting, waar we in Lucas 1 over lezen, werd door de engel de naam van het kind genoemd: Johannes zal je hem noemen. Vreugde en blijdschap zullen je ten deel vallen. Daar blijft het niet bij, want ook over zijn weg in het leven, zijn opdracht worden we al op de hoogte gesteld. Profetische woorden klonken daar in de tempel: Dit kind zal voor de Heer uitgaan met de geest en de kracht van Elia. De profeet die het contact tussen de Eeuwige en zijn volk wilde herstellen. In die tijd vereerde het volk afgoden, de Baäl. Elia trachtte door zijn kracht God in het licht te stellen.

En wat het werk van Johannes zal zijn lezen we dan ook: om ouders en hun kinderen te verzoenen en om van zondaars rechtvaardigen te maken. Zo zal hij voor de Heer het volk gereedmaken.

Met het kind in zijn armen vind er een omekeer plaats, een nieuw begin. Johannes, zijn naam betekent: 'God is genadig'. Deze genade en ontferming staat centraal in de lezing uit Lucas. Zoals de geboorte als een daad van genade aan Elisabeth werd gezien. Hierdoor werd de in die tijd schande van haar kinderloosheid weggenomen.

Het doet denken aan Exodus 3 waar God zijn naam betekend maakt: 'Ik zal er zijn'. Zoals God in Exodus de ellende van zijn volk gezien heeft, zo heeft God zich ook nu toegewend naar hen die in verblijven in de duisternis en dood. De tijd van de eerste eeuw met de overheersing van de Romeinen. De lastige positie waarin gelovigen zich bevonden, zoals het afleggen van de eed aan de keizer. Augustus had de naam van de Allerhoogste te zijn. Maar voor de Israelieten was dat een andere God.

En Zacharias begint te spreken. Ook zijn naam heeft een betekenis. Het ww. 'zachar' klinkt erin door. Gedenken, herinneren betekent het: dat wat van geslacht op geslacht wordt doorgegeven. Het joodse volk is een volk met een toegewijd geheugen. Het leefde van de traditie, van de verhalen. De God van Abraham die een verbond sloot met zijn mensen. Over de God die bevrijding bracht, zoals het volk dat de uit Egypte wordt geleid. Over de reddende kracht uit het huis van David. Die gedachtenis levend houden, dat is zijn naam. Zacharias put uit het verleden om de wegen voor de toekomst te beschrijven. Het leest als een profetie.

'Dankzij de liefdevolle barmhartigheid van onze God zal een stralende licht uit de hemel zich over ons ontfermen en schijnen over allen die in duisternis verkeren, in de schaduw van de dood zodat we onze voeten kunnen zetten op de weg van de vrede.' Zijn profetie is een lofzang geworden. De redding is nabij met de komst van het kind in Bethlehem. Jezus is zijn naam, van Jozua, redder. Zijn komst zal zijn als dat licht in de donkerte, als een doorbreking van het kwaad in de wereld, van machthebbers en onderdrukking.

Maar zover is het nog niet, we zijn pas op de 4e Advent, de tijd van verwachting is nog onder ons. Johannes zal uitgaan om de weg voor Hem gereed te maken. In een kerk te Colmar staat het Isenheimaltaar. Er is een afbeelding te zien van Johannes de Doper, gemaakt door Matthias Grunewald uit 1512. Johannes staat en wijst met zijn vinger. Zijn arm en wijsvinger zijn behoorlijk lang, dat wordt hier benadrukt. Hij wijst en kijkt, naar wie weten we niet. Of toch wel?

Aan zijn voeten staat een lam. Het draagt een kruis op zijn nek. We zien dat er wat bloed van het lam in een kelk stroomt. Een beeld voor de Christus, het lam Gods dat wegneemt de zonden van de wereld. Johannes kwam als getuige, hij kwam om van het licht te getuigen, van Jezus de Christus. Opdat iedereen door hem zou gaan geloven. Hij was niet zelf het licht maar hij was er om van het ware licht te getuigen. Het licht dat ieder mens verlicht en dat naar de wereld gekomen is.

Maar zien we dat licht? We leven ook in een samenleving waar bedreigingen en haatzaaien aan de orde van de dag lijkt te zijn. Kijken we vol ongeloof naar wat er geschreven wordt, mensen die hun frustraties en woede op ander botvieren. Blijkbaar vindt men het rechtvaardig om zo te handelen of zal men er niet bij stil staan?

Waar is het licht, de vrede tussen mensen, de gerechtigheid gebleven? We willen toch leven in een land waar een ieder gezien wordt en er mag zijn. Het is een van

de kernbegrippen van de bijbel: rechtvaardiging. Maar dan is het gekoppeld aan de weg van de Heer, Zijn weg te gaan geeft de rechte weg aan. De weg van vergeving, van genade, van omzien naar elkaar, van barmhartigheid en ontferming. Dat is de weg die Johannes wil gaan. Maak gereed de wegen, laat niets tussen jou en de Heer komen.

En hoe is dat voor ons? Kunnen we iets van de profetie meemaken? Wat kan ons helpen, kunnen wij uit ons verleden putten om verder te gaan. Wat kan ons hoop geven? Het valt me op dat ouderen in staat zijn om de pandemie het hoofd te bieden. Juist doordat ze opgegroeid zijn in soberheid en levenservaring hun tot kracht geworden is. Desondanks kan een ieder eenzaamheid en een gevoel van leegte ervaren.

We kunnen overvallen worden door een duisternis van verdriet of diepe teleurstelling. En God? Hij lijkt soms ver weg. Je kan je dan alleen voelen, onzeker of misschien wel opstandig in je geloof. Het evangelie van advent vertelt ons geen simpel verhaal. Juist de bijbel is eerlijk over het duister in deze wereld en de gebrokenheid van ons menselijk bestaan.

Centraal in de adventstijd staat dan ook het licht. Het licht schijnt in de duisternis. God laat het er niet bij zitten. Ondanks alle schuld en pijn, ondanks alle gebrokenheid en wat er al niet in onze levens zit, blijft hij trouw aan wat Hij begon. Er mag opnieuw begonnen worden. Hij die eeuwig trouw blijft. Hij laat een lamp schijnen van vergeving en van vernieuwing, van hoop.

In de eerste eeuw van de jaartelling werden christenen vervolgd om hun geloof. Daarom hadden ze een symbool van een visje, het Ichtus teken genoemd. We kennen het van de stickers op een auto. Het heeft de betekenis van Jezus Christus, zoon van God, Redder. In een tentoonstelling een aantal jaar geleden was het symbool te zien op een kist uit de 3e eeuw.

Ik vind het altijd ontroerend als je iets ziet van zoveel eeuwen geleden en dat nu na nog zo krachtig is. Daar mogen we ons op vertrouwen, op die Heiland, Christus onze Heer, gekomen om als Redder voor ons. Hij die omziet naar de kwetsbare, naar de mensen die Hem aanroepen. Daar mogen we ons hoop op vestigen, daar mogen we onze heil van verwachten. Daar mogen ook wij van getuigen.

Zijn belofte van heil en hoop mogen we verder dragen, is bestemd voor allen. Zijn licht wil schijnen aan hen die leven in de woestijn van hun leven, Door een ziekte kan je leven er ineens zo anders uit gaan zien, moet je accepteren dat je afhankelijk geworden bent. Of je gaat inzien wat er werkelijk belangrijk is in je

leven. Men wordt gedwongen door het verlies van het werk een andere baan te zoeken. De teleurstellingen zijn er ook als je je werk al geruime tijd niet kan uitvoeren, de zaak gesloten is. De beperkende maatregelen die hun tol gaan eisen.

Zien wij dan nog licht? Gods Zoon, het licht van den beginne, dat licht breekt door en komt onder ons. Daartoe zijn we op weg, deze dagen naar Kerstmis. Het mag ons bemoedigen en hoop geven.

Amen